

JURIDISKA FAKULTETEN vid
Lunds universitet

Hannah Gonzalez Spennare

Köp av sexuell tjänst på distans

LAGF03 Rättsvetenskaplig uppsats

Kandidatuppsats på juristprogrammet

15 högskolepoäng

Handledare: Ellika Sevelin

Termin: VT23

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	2
FÖRKORTNINGAR	3
1 INLEDNING	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syfte och frågeställningar	5
1.3 Avgränsning	5
1.4 Perspektiv och metod	6
1.5 Material	7
1.6 Forskningsläge	7
1.7 Disposition	8
2 KÖP AV SEXUELL TJÄNST	9
2.1 Gällande rätt	9
2.2 Brottets utveckling	9
2.2.1 Kriminalisering	9
2.2.2 Införandet i 6 kap. BrB	10
2.3 Tillfällig sexuell förbindelse	10
2.1.1 Motivering av rekvisitet	10
2.1.2 Innebörden av rekvisitet	11
3 TERMINOLOGIN I 6 KAP. BRB	13
3.1 Sexuellt umgänge	13
3.1.1 Begreppet införs	13
3.1.2 Begreppet behålls	13
3.1.3 Begreppet ersätts	14
3.2 Sexuell handling	15

3.2.1	Begreppet införs	15
3.2.2	Innebörden av begreppet	16
4	DISTANSBESTÄMMELSEN	18
4.1	Gällande rätt	18
4.2	Praxis innan kodifiering	18
4.2.1	NJA 2015 s. 501	18
4.2.2	NJA 2021 s. 827 (I)	19
4.2.3	NJA 2018 s. 1103	20
4.3	Lagändringen	20
4.3.1	Kodifiering av gällande rätt	20
4.3.2	Utvidgning av gällande rätt	21
5	AVSLUTANDE DISKUSSION OCH SLUTSATS	23
	KÄLLFÖRTECKNING	28

Summary

This thesis explores the possibilities of committing the crime purchase of sexual service remotely. The investigation begins with a closer examination of the offense itself. It is noted that the punishable act “casual sexual relation in return for payment”, is closely related to the abolished term “sexual intercourse”. The crimes in chapter six in the Swedish Criminal Code that currently can be committed remotely are linked to the newer term “sexual act”. Consequently, a comparison is made between the term “sexual intercourse” and the term of “sexual act”. Through this comparison, differences and similarities emerge. This comparison is further analyzed in relation to how the Supreme Court assessed the possibility to remotely commit these crimes before it was explicitly stated. Based on the investigation conducted in the essay, nothing indicates that the terminological difference between sexual intercourse and sexual act constitute an obstacle to committing the crime of purchasing sexual services remotely.

Sammanfattning

Denna uppsats behandlar möjligheterna att begå brottet köp av sexuell tjänst på distans. Undersökningen tar avstamp i en närmare undersökning av brottet i sig. I denna konstateras att den straffbara gärningen, tillfällig sexuell förbindelse mot ersättning, knyter an till det i övrigt upphävda begreppet sexuellt umgänge. Brotten i 6 kap. BrB som enligt gällande rätt kan begås på distans knyter an till det nyare begreppet sexuell handling. På grund av det görs vidare en jämförelse av begreppet sexuellt umgänge med begreppet sexuell handling. Av jämförelsen framgår en rad olika skillnader och likheter. Denna jämförelse analyseras vidare i förhållande till hur Högsta domstolen (HD) gjort bedömningen vad gäller distansmöjligheterna innan införandet av distansbestämmelsen i 6 kap. Brottsbalken (BrB). Utifrån undersökningen som gjorts i uppsatsen talar ingenting talar för att den begreppsliga skillnaden mellan sexuellt umgänge och sexuell handling utgör ett hinder för att begå brottet köp av sexuell tjänst på distans.

Förkortningar

TR	Tingsrätt
HovR	Hovrätt
HD	Högsta domstolen
BrB	Brottsbalken
Kap.	Kapitel

1 Inledning

1.1 Bakgrund

I takt med att samhället förändras och utvecklas uppstår nya förutsättningar för de som agerar på den brottsliga arenan. Ny teknik innebär att nya sätt att begå brott på uppstår. Detta har speglats av den rättsliga utvecklingen, inte minst på sexualbrottens område. Sedan köp av sexuell tjänst kriminaliserades i Sverige år 1999 har rättsläget i 6 kap. Brottsbalken (BrB) reformerats åtskilliga gånger. Tillämpningsområdet för de straffbara gärningarna har genom årens gång utökats och straffen skärpts. Förändringarna i 6 kap. BrB har skett för såväl enstaka brott som genomgående i kapitlet. Vad gäller våldtäktsbrottets utveckling har bland annat samlagsbegreppet utvidgats och kravet på tvång avskaffats.¹ Utöver brottspecifika utvidgningar har även ändringar som träffar fler brott i kapitlet genomförts. Ersättningen av sexuellt umgänge med sexuell handling utgör en sådan ändring.² Ändringen banade även väg för den i skrivande stund senaste ändringen av kapitlet, införandet av distansbestämmelsen år 2022. Införandet av distansbestämmelsen innebar en kodifiering såväl som en utvidgning av gällande rätt avseende brotten våldtäkt och sexuella övergrepp.³

Denna utveckling och utvidgning har inte skett i förhållande till brottet köp av sexuell tjänst, det påverkades inte av införandet av begreppet sexuell handling. Trots att det gjorts brottspecifika ändringar har dessa haft begränsad eller ingen betydelse för brottets tillämpningsområde. Ett exempel på en sådan ändring är att brottet flyttades från speciallagen i vilken brottet initialt placerades till 6 kap. BrB. Utöver det har brottsbenämningen ändrats från plural till singular.⁴ Utvecklingen av köp av sexuell tjänst avviker alltså från utvecklingen av resterande brott i kapitlet.

¹ Prop. 2017/18:177 s. 6.

² Prop. 2004/05:45 s. 31.

³ Prop. 2021/22:231 s. 21. ⁴ Prop. 2004/5:45 s. 103.

Mitt intresse för ämnet väcktes då jag studerade sexualbrotten. Vad gäller brotten våldtäkt och sexuellt övergrepp var det tydligt att dessa kunde begås på distans. Vad gäller brottet köp av sexuell tjänst, lyser däremot distansbestämmelsen med sin frånvaro. Jag började då fundera på om brottet köp av sexuell tjänst trots brist på distansbestämmelse kunde begås på distans.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att undersöka tillämpningsområdets omfattning för den straffbara gärningen i köp av sexuell tjänst på distans. För att uppfylla syftet ämnar denna uppsats utreda innebörden av rekvisitet tillfällig sexuell förbindelse i brottet köp av sexuell tjänst i 6 kap. 11 § BrB. Utredningen av innebörden av rekvisitet tillfällig sexuell förbindelse görs utifrån en jämförelse av begreppen sexuellt umgänge och sexuell handling. Mot bakgrund av syftet kommer i uppsatsen följande frågeställningar besvaras:

- Hur förhåller sig innebörden av tillfällig sexuell förbindelse till sexuellt umgänge och sexuell handling?
- Utgör innebörden av tillfällig sexuell förbindelse ett hinder för möjligheten att begå ett köp av sexuell tjänst på distans?

Med innebörden av tillfällig sexuell förbindelse avses i denna uppsats den begreppsliga omfattningen av begreppet sexuellt umgänge jämfört med omfattningen av begreppet sexuell handling.

1.3 Avgränsning

Uppsatsen avgränsas till att behandla svensk straffrätt och internationell rätt faller således utanför området för uppsatsen. Rekvisitet i köp av sexuell tjänst som har betydelse för denna utredning är ”tillfällig sexuell förbindelse”. Således faller de övriga rekvisiten utanför avgränsningen för uppsatsen. Vad gäller våldtäkt och sexuellt övergrepp är det relevanta rekvisitet ”sexuell handling”. Resterande rekvisit faller av den anledningen utanför

avgränsningen när det gäller våldtäkt och sexuellt övergrepp. För att sexuell handling på ett rättvisande sätt ska kunna undersökas har jämförbarheten med samlag behandlats i den mån det är av betydelse för sexuell handling. En närmare undersökning av andra rekvisit hade möjligen kunnat tillföra ytterligare perspektiv på området men har av utrymmesskäl avgränsats bort. Uppsatsen har även avgränsats till att enbart undersöka de begreppsliga skillnaderna. En mer omfattande utredning hade krävts för att kunna svara på frågan om köp av sexuell tjänst kan begås på distans utifrån en helhetssyn. Av utrymmesskäl har syftet med lagstiftningen och samhällskontexten i allmänhet lämnats utanför avgränsningen.

1.4 Perspektiv och metod

För att uppfylla syftet med uppsatsen och besvara frågeställningarna används en rättsdogmatisk metod utifrån ett rättsutvecklingsperspektiv. Den rättsdogmatiska metoden innebär att gällande rätt undersöks utifrån rättskällor som är erkända enligt rättskälleläran. Som erkända rättskällor anses lagtext, förarbeten och praxis.⁴ Doktrin utgör inte en erkänd rättskälla men kan tillmätas varierad betydelse beroende på rättsområde och vilken status den aktuella doktrinen har. På straffrättens område har doktrin lägre rättskällevärde än på andra områden som ett resultat av legalitetsprincipen.⁵ Denna uppsats har sin utgångspunkt i lagtext men undersökningen utgår framför allt från analys av förarbetsuttalanden. På området för denna uppsats hänvisas i förarbeten till viss doktrin på området vilket gör denna doktrin särskilt intressant. Doktrin har i denna uppsats av den anledningen behandlats trots bristen på status som rättskälla på straffrättens område.

Rättsutvecklingsperspektivet innebär att förarbeten och gällande rätt genom tiden undersöks för att finna svaret på gränserna för gällande rätt idag. Alltså är utgångspunkten för uppsatsen gällande rätt som de lege lata. I denna uppsats utreds de utifrån syfte och frågeställning relevanta rekvisiten i lagtext och dess närmare innebörd. För att utreda innebörden och omfattningen av

⁴ Kleineman (2018) s. 21.

⁵ Kleineman (2018) s. 30–31.

rekvisiten söks ledning i hur begreppen motiveras och definieras i förarbetena genom tiden. Rättsutvecklingsperspektivet är ett passande perspektiv för denna

uppsats mot bakgrund av de omfattande förändringar som skett på området. Genom att närmare undersöka förändringen av begreppen utreds innebörden av gällande rätt.

1.5 Material

Användandet av en rättsdogmatisk metod föranleder materialval utifrån rättskälleläran. I och med förarbetens status som rättskälla förefaller valet av dessa som material naturligt. Förarbeten erhåller hög kvalitet, tillförlitlighet och autenticitet.⁶ För att skilja förarbetena åt värderas dessa utifrån vilken relevans de har. Denna avvägning får göras i förhållande till utförlighet och syfte med att uttalandena som görs, sett i ett tidsmässigt förhållande. Förarbetsuttalanden i samband med kriminaliseringen av köp av sexuell tjänst bedöms relevanta, framför allt i förhållande till syftet med kriminaliseringen. Detta då mest utförliga resonemang om syftet med kriminaliseringen förs i dessa. Vad gäller skillnaderna mellan sexuell handling och sexuellt umgänge tillmäts nyare förarbetsuttalanden större vikt. Detta då det är på senare tid som större tyngd och betydelse har lagts vid valet av terminologi. Även förarbetsuttalanden i samband med ersättandet av begreppet sexuellt umgänge med begreppet sexuell handling tillmäts betydelse då jämförelse av begreppen görs i dessa. I tidigare förarbeten tillämpas terminologin utan närmare avvägningar, således har dessa mindre relevans på området. De rättsfall som undersöks diskuteras i förarbeten och doktrin, i förhållande till möjligheterna att begå sexualbrott på distans innan införandet av distansbestämmelsen. Rättsfallen har visserligen efter införandet av distansbestämmelsen reducerad betydelse i förhållande till våldtäkt och

⁶ Sandgren, C (2007), s. 34. ⁸
Sandgren, C (2007), s. 35.

sexuella övergrepp. Argumentationen i dessa fall har däremot fortsatt betydelse för undersökning av köp av sexuell tjänst på distans.⁸

1.6 Forskningsläge

Vad gäller den begreppsliga betydelsen för möjligheten att begå köp av sexuell tjänst på distans saknas forskning. Orsaken är troligtvis att distansbestämmelsen i 6 kap. BrB är ny sedan ungefär ett år tillbaka. Vad gäller köp av sexuell tjänst i allmänhet är utbudet av studier aningen bredare, men begränsad till kandidatuppsatser och examensarbeten. Dessa kan däremot inte tillmätas samma betydelse som forskning på området. De uppsatser som är skrivna på området är samtliga från de senaste åren vilket tyder på ett ökat intresse.

1.7 Disposition

Uppsatsen inleds i avsnitt två med en redogörelse för brottet köp av sexuell tjänst där fokus ligger på syftet med kriminaliseringen, rättsutvecklingen samt innebörden av rekviset ”tillfällig sexuell förbindelse”. I avsnitt tre följer en kronologisk redogörelse av rättsutvecklingen av ”sexuellt umgänge” och ”sexuell handling” i förhållande till den straffbara gärningen i 6 kap. BrB. Fokus i detta avsnitt ligger av naturliga skäl på brottet våldtäkt och de till våldtäkt närliggande brotten. Därefter följer avsnitt fyra som behandlar distansbestämmelsen som infördes 2022. Avsnittet inleds med en redogörelse av möjligheterna att begå sexuella handlingar på distans enligt praxis innan införandet. Avsnittet fortsätter därefter med en tydligare redogörelse för innebörden av lagändringen och de rekvisit denna knyter an till. I uppsatsens femte och sista avsnitt dras slutsatser från tidigare behandlade avsnitt och dessa diskuteras i förhållande till syftet och frågeställningarna. Sista avsnittet avslutas med att frågeställningarna besvaras och att innebörden av detta kort diskuteras.

2 Köp av sexuell tjänst

2.1 Gällande rätt

Köp av sexuell tjänst regleras i 6 kap. 11 § BrB och lagtexten är utformad enligt följande

Den som, i annat fall än som avses förut i detta kapitel, skaffar sig en tillfällig sexuell förbindelse mot ersättning, döms för köp av sexuell tjänst till fängelse i högst ett år.

Vad som sägs i första stycket gäller även om ersättningen har utlovats eller getts av någon annan.

Bestämmelsen är som framgår av lagtext subsidiär i förhållande till föregående brott i 6 kap. BrB såsom exempelvis våldtäkt i 6 kap. 1 § BrB. Paragrafen har haft den nu gällande lydelsen sedan lagändringen 2011 då andra stycket infördes.⁷

2.2 Brottets utveckling

2.2.1 Kriminalisering

Innan kriminaliseringen 1999 saknades ett generellt förbud mot köp av sexuell tjänst. Området var däremot inte helt oreglerat, köp av sexuell tjänst av person under 18 år var kriminaliserat och det var möjligt att tillämpa bestämmelsen om sexuellt utnyttjande om säljaren befunnit sig i ett hjälplöst tillstånd.⁸ I samband med kriminaliseringen diskuterades olika sätt att utforma brottet. Utredningens förslag var att kriminalisera både köparens och säljarens agerande. Förslaget möttes av omfattande kritik från remissinstanserna och regeringen ställde sig kritisk till att kriminalisera även för säljaren. Regeringen påpekade säljarens sociala situation och utsatthet och ansåg mot bakgrund av det att en dubbelsidig kriminalisering inte var motiverad. Resultatet blev en kriminalisering av enbart köparens agerande, genom införandet av lag

⁷ SFS 2011:517.

⁸ Prop. 1997/98:55 s. 103.

(1998:408) om förbud mot köp av sexuella tjänster. Brottet ansågs utgöra en

utvidgning av den dåvarande reglering av prostitutionsverksamhet i 6 kap. BrB. Brottet ansågs trots det skilja sig tillräckligt mycket från det redan kriminaliserade området för att en utredning om brottets placering skulle tillsättas. I väntan på utredningen infördes brottet tillfälligt i speciallagen.⁹

2.2.2 Införandet i 6 kap. BrB

I samband med omarbetningen av 6 kap. BrB inarbetades köp av sexuell tjänst i kapitlet. Inarbetningen i sig gav inte upphov till några större meningsskiljaktigheter mellan sexualbrottskommittén, regeringen eller remissinstanserna. Regeringen gjorde däremot uttalanden som talade för åtskillnad mellan å ena sidan köp av sexuell tjänst och koppleri, å andra sidan de resterande sexualbrotten. Regeringen nämnde att kapitlet främst upptar brott mot person, dock påpekade den att koppleribrottet ändå sedan tidigare upptagits i kapitlet trots att det delvis har ett annat skyddsintresse. Vidare konstaterade regeringen att både köp av sexuell tjänst och koppleri är brott motiverade av allmänna intressen med stark anknytning till sexuallivet. Till vilken grad regeringen skiljde brotten åt berördes inte vidare, vilket innebär att ingen vidare vägledning för betydelsen finns. Regeringen landade i att köp av sexuell tjänst borde inarbetas i kapitlet på grund av brottets nära koppling till koppleri. Regeringen anförde även att ingen remissinstans motsatt sig en placering av köp av sexuell tjänst i 6 kap. BrB. Således inarbetades köp av sexuell tjänst i kap. 6 BrB år 2005.¹⁰

2.3 Tillfällig sexuell förbindelse

2.3.1 Motivering av rekvisitet

I samband med att könsligt umgänge genomgående i 6 kap. BrB ersattes med sexuellt umgänge infördes rekvisitet tillfällig sexuell förbindelse i

⁹ Prop. 1997/98: 55 s. 104-106.

¹⁰ Prop. 2004/05:45 s. 104. ¹³

Prop. 1983/84:105 s. 37.

koppleribestämmelsen i 6 kap. 12 § BrB. Vad gäller koppleri användes innan dess för den straffbara gärningen rekvisitet ”annat otuktiga levnadssätt”.¹³ I samband

med kriminaliseringen av köp av sexuella tjänster konstaterades att innebörden av tillfällig sexuell förbindelse skulle vara densamma som i koppleribestämmelsen. Vidare angavs att framför allt samlag avsågs med begreppet men att även annat sexuellt umgänge skulle omfattas. I samband med det tillades även, med hänvisning till vad som sagts i doktrin att nakenposering inte skulle omfattas av begreppet.¹¹

Samtidigt som köp av sexuell tjänst inarbetades i 6 kap. BrB ersattes ”sexuellt umgänge” med det enligt regeringen något vidare begreppet ”sexuell handling” genomgående i kapitlet. Kommittén föreslog i samband med det en ändring av termen som användes för den straffbara gärningen även för köp av sexuell tjänst och koppleri. Kommittén föreslog att ”tillfällig sexuell förbindelse mot ersättning” skulle ersättas med ”sexuell tjänst under förhållanden som utgör prostitution”. Förslaget gav upphov till diskussion bland remissinstanserna, vissa ställde sig kritiska till förslaget medan andra tyckte att en ändring var motiverad. Bland de remissinstanser som ställde sig kritiska till kommitténs förslag handlade det framför allt om begreppet prostitution då det ansågs vara vagt och av värderande karaktär. Vissa remissinstanser ansåg att begreppet sexuell handling borde användas även i köp av sexuell tjänst med hänvisning till att lagstiftningen skulle bli tydligare och mer enhetlig. Andra remissinstanser menade att vidare utredning borde genomföras på området.¹² Regeringen instämde med de instanser som ställde sig kritiska till kommitténs förslag och konstaterade att den tidigare lydelsen ”tillfällig sexuell förbindelse mot ersättning” skulle behållas. Således behölls den sedan tidigare använda lydelsen tillfällig sexuell förbindelse för att beskriva den straffbara gärningen i brotten koppleri och köp av sexuell tjänst. Detta innebar att brottet köp av sexuell tjänst och koppleri kom att ha ett annat

¹¹ Prop. 197/98:55 s. 136.

¹² Prop. 2004/05: 45 s. 103. ¹⁶
Prop. 2004/05:45 s. 105.

rekvisit för den straffbara gärningen än resterande brott i kapitlet.¹⁶ Något som på senare tid gett upphov till frågan hur rekvisiten i brotten förhåller sig till varandra.

2.3.2 Innebörden av rekvisitet

Till skillnad från den omfattande diskussion som fördes i förhållande till vilket rekvisit som skulle användas, diskuterades inte lika ingående vilket begrepp rekvisitet skulle knyta an till. Det rådde även i förhållande till denna fråga delade meningar mellan kommittén och remissinstanserna. Från regeringens håll saknades däremot ett tydligt uttalande.

Kommittén ansåg att införandet av begreppet sexuell handling skulle innebära en för omfattande utvidgning av brottet köp av sexuell tjänst. Att detta skulle bli för omfattande motiverade kommittén med att fokuset på offrens sexuella integritet inte var lika stark för köp av sexuell tjänst som för resterande sexualbrott. Remissinstanserna däremot ansåg i stället att det hade varit tydligare och mer konsekvent att koppla även gärningen vid köp av sexuell tjänst till sexuell handling.¹³ Regeringen nämnde enbart att det faktum att tillfällig sexuell förbindelse skulle behållas medförde att rekvisitet fortsättningsvis skulle knyta an till sexuellt umgänge.¹⁴ Regeringen uttalade sig alltså inte om skälen för vilket begrepp rekvisitet skulle knyta an till. Regeringen uttalade sig däremot tydligt om vilket begrepp som skulle användas. Det innebär att begreppet som rekvisitet tillfällig sexuell förbindelse knyter an till enligt förarbetena är sexuellt umgänge. Detta stämmer inte överens med vad som i doktrin sagts om vilket begrepp rekvisitet tillfällig sexuell förbindelse knyter an till. Nils Jareborg hänförde innebörden av tillfällig sexuell förbindelse till begreppsbildningen i den numera ersatta paragrafen sexuellt tvång. Begreppet som användes för den straffbara gärningen i paragrafen sexuellt tvång var sexuell handling. Jareborg

¹³ Prop. 2004/05:45 s. 107.

¹⁴ Prop. 2004/05:45 s. 107.

anförde vidare angående begreppsbildningen i sexuellt tvång att handlingen kan bestå i att förmå någon annan att själv masturbera.¹⁵

¹⁵ Jareborg, N och Friberg, S, Brotten mot person och förmögenhetsbrotten, s. 96, 109–110.

3 Terminologin i 6 kap. BrB

3.1 Sexuellt umgänge

3.1.1 Begreppet införs

Begreppet sexuellt umgänge infördes i 6 kap. BrB i samband med lagändringen år 1984. Sexuellt umgänge ansågs då ha samma innebörd som det tidigare använda begreppet könsligt umgänge. Sexuellt umgänge definierades som en handling som ”typiskt sett avser att tillfredsställa eller uppväcka bådars eller enderas sexuella drift”.¹⁶ Ett av brotten i vilket sexuellt umgänge infördes som rekvisit för den straffbara gärningen var våldtäkt. I samband med denna lagändring reformerades 6 kap. BrB grundligt och så även våldtäktsbrottet. Innan reformen var den straffbara gärningen i våldtäktsbrottet begränsad till samlag. Att sexuellt umgänge infördes i paragrafen innebar att den straffbara gärningen utvidgades till att även omfatta ”sexuellt umgänge jämförligt med samlag”. Det nya alternativa rekvisitet utgick alltså från begreppet sexuellt umgänge men begränsades till sexuella umgängen som kvalificerades som jämförliga med samlag. Normalfallet av jämförbara sexuella umgängen ansågs vara anala och orala samlag vilket innebar att sexuellt umgänge omfattade mer än den straffbara gärningen i våldtäktsparagrafen.¹⁷

3.1.2 Begreppet behålls

I samband med lagändringen år 1999 diskuterades begreppet sexuellt umgänge vidare. Lagstiftaren konstaterade på liknande sätt tidigare att sexuellt umgänge var ett vidare begrepp än jämförligt sexuellt umgänge som användes i våldtäktsparagrafen. Nytt i dessa förarbeten är att lagstiftaren ytterligare uttalade sig om innebörden av begreppet sexuellt umgänge. Vad som tillades var att direkt kroppslig beröring i regel ansågs vara ett krav för sexuellt umgänge. Vidare tillades att ett agerande som inte utgjorde sexuellt

¹⁶1983/84:105 s. 50.

¹⁷1983/84:105 s. 50-51.

Prop.

Prop.

umgänge kunde utgöra sexuellt ofredande. Sexuellt umgänge placerades alltså någon-

stans mellan den straffbara gärningen i våldtäktsbrottet och den straffbara gärningen i sexuellt ofredande.¹⁸ Redan i dessa förarbeten framfördes kritik mot begreppet sexuellt umgänge. Både kvinnovåldskommissionen och regeringen var överens om att sexuellt umgänge gav intrycket av en frivillig och ömsesidig akt. Gällande vilket begrepp som fortsättningsvis skulle användas rådde däremot oenighet. Kommissionen föreslog att sexuellt umgänge skulle ersättas med sexuellt utnyttjar. Regeringen ansåg däremot trots intrycket sexuellt umgänge gav, att begreppet borde behållas. Regeringen ansåg att sexuellt umgänge var bättre förankrat i kapitlet och att sexuellt utnyttjar var ett för vitt begrepp. Regeringen påpekade att en mer omfattande översyn borde göras och att denna fråga i stället skulle behandlas i samband med översynen.²³ Värt att nämna är att kommissionen i samband med denna lagändring även föreslog att kravet på jämförbarhet skulle slopas i våldtäktsparagrafen. Kommissionen ansåg alltså att samtliga sexuella umgängen skulle omfattas av våldtäktsbrottet. Regeringen ansåg däremot inte att en sådan utvidgning var lämplig då de menade att allvaret med brottet riskerade att tonas ner.²⁴

3.1.3 Begreppet ersätts

Nästa gång 6 kap. BrB reformerades var genom lagändringen år 2005. Vad gäller sexuellt umgänge ersattes begreppet med det något vidare begreppet sexuell handling. I samband med det kommenterades begreppet sexuellt umgänge på ett liknande sätt som gjorts tidigare. Begreppet jämfördes med det tidigare begreppet könsligt umgänge och det konstaterades att direkt kroppslig beröring av viss varaktighet i regel krävs. Även här konstaterades att gärningar som inte utgör sexuellt umgänge kan utgöra sexuellt ofredande.

¹⁸ Prop. 1997/98:55 s. 90-91. ²³

1997/98:55 s. 91-

92. ²⁴ 1997/98 s. 91.

Prop.

Prop.

Det som däremot skiljde sig från vad som tidigare sagts var att kravet på direkt kroppslig beröring delvis öppnades upp. Det konstaterades att handlingar tidigare hade bedömts som sexuella umgängen, trots att direkt kroppslig beröring inte hade skett. I detta förarbetsuttalande gjordes även ett tillägg om hur

bedömningen av handlingar ska göras. Det konstaterades att det som ska tillmätas betydelse är situationen i dess helhet.¹⁹

I samband med senare reformer av 6 kap. BrB behandlades inte innebörden av begreppet sexuellt umgänge vidare. Detta då begreppet har försvunnit från lagtexten i 6 kap. BrB. I samband med samtyckesreformen användes däremot begreppet sexuellt umgänge i förarbetsuttalanden när samlagsbegreppet diskuterades. Inga uttalanden görs däremot där om innebörden av sexuellt umgänge som begrepp.²⁰

3.2 Sexuell handling

3.2.1 Begreppet införs

Sexuell handling användes innan lagändringen år 2005 som ett övergripande begrepp för att beskriva olika handlingar i 6 kap. BrB. I samband med lagändringen år 2005 ersattes begreppet sexuellt umgänge med sexuell handling. Behovet av ett nytt begrepp i 6 kap. BrB motiverades av både språkliga och sakliga skäl. Sexuellt umgänge ansågs språkligt antyda att det var fråga om en frivillig och ömsesidig sexualakt. Utöver de språkliga skälen anfördes resultatet av tillämpningen i praxis. Sättet på vilket sexuellt umgänge hade tillämpats i praxis ansågs ge upphov till tekniska bedömningar av gärningen. Exempelvis hade stor vikt lagts vid hur många sekunder

¹⁹ Prop. 2004/05:45 s. 30-31.

²⁰ Prop. 2017/18:177 s. 27.

Prop.

Prop.

beröringen varat.²¹ Vad gäller syftet bakom just begreppsvalet sexuell handling anfördes att det begreppet förekommit i såväl förarbeten som doktrin. Det ansågs även vara ett neutralt uttryck som passade in i begreppsbildningen i kapitlet. En del remissinstanser invände mot sexuell handling och anförde att begreppet var vagt och obestämt. Regeringen anförde däremot att den vaghet som begreppet innebär krävdes för att fånga upp de olika sexuella handlingar som lagstiftningen avsåg fånga upp.²²

²¹2004/05:45 s. 32.

²²2004/05:45 s. 32-33.

Prop.

Prop.

Vid införandet av begreppet anfördes att sexuell handling i huvudsak skulle ha samma innebörd som sexuellt umgänge. Mer specifikt angavs att sexuell handling liksom sexuellt umgänge skulle ha sin utgångspunkt i någon typ av varaktig fysisk beröring. Den fysiska beröringen skulle vidare vara antingen av den andres könsorgan eller av den andres kropp med det egna könsorganet. Vidare angavs att sexuell handling skulle omfatta ytterligare handlingar där varaktig fysisk beröring saknas. Detta kan jämföras med vad som sagts om sexuellt umgänge i förhållande till situationer där fysisk beröring saknas i avsnitt 3.1. Vad gäller bedömningen av huruvida en handling utgör en sexuell handling angavs två krav. Dels att handlingen haft en ”påtaglig sexuell prägel”, dels att den varit ”tydligt ägnad att kränka offrets sexuella integritet”. Tillräckligt för att kravet på påtaglig sexuell prägel skulle vara uppfyllt angavs att handlingen ”typiskt sett har som syfte att väcka eller tillfredsställa antingen den enes eller bådass sexuella drift”. Även detta kan jämföras med vad som sagts om bedömningen av sexuellt umgänge i avsnitt 3.1.²³ Vad gäller det andra kravet ska handlingen utifrån en ”objektiv bedömning av de faktiska omständigheterna ge vid handen att handlingen typiskt sett innebär en sådan kränkning”.²⁴

3.2.2 Innebörden av begreppet

När innebörden av begreppet sexuell handling närmare behandlades angavs några exempel på handlingar som räknas som sexuellt umgänge. Dessa har behandlats i avsnitt 3.1 och samtliga sådana handlingar angavs omfattas även av sexuell handling. Alla handlingar som räknades som sexuellt umgänge ansågs alltså utgöra en sexuell handling. Frågan blir däremot i vilken utsträckning en handling som utgör sexuell handling även utgör sexuellt umgänge. Vidare angavs att flera handlingar tillsammans kan utgöra en sexuell handling trots att varje handling var för sig inte är att bedöma som en sexuell handling. Bedömningen angavs utgå ifrån om offrets kropp använts som hjälpmedel för att bereda gärningsmannen sexuell tillfredsställelse.

²³ Se avsnitt 3.1.1.

²⁴2004/05:45 s. 33.

Prop.

Vidare angavs att handlingar som inte utgör sexuella handlingar kan vara straffbara såsom sexuellt

ofredande.³¹ Således anges samma nedre gräns vad gäller sexuell handling som för sexuellt umgänge. I samband med lagändringen 2013 får kränkningen ökat fokus genom att begreppet kränkningens art ersätts med kränkningens allvar i våldtäktsparagrafen. Detta har framför allt betydelse för jämförbarheten med samlag och påverkar egentligen inte den fristående betydelsen av sexuell handling.³²

³¹ Prop. 2004/05:45 s. 34.

³² 2012/13:111 s. 34.

4 Distansbestämmelsen

4.1 Gällande rätt

I samband med lagändringen år 2022 införs distansbestämmelsen i brotten våldtäkt, sexuellt övergrepp, våldtäkt mot barn och sexuellt övergrepp mot barn. Distansbestämmelsen utgörs av meningen ”Detsamma gäller den som förmår en person som inte deltar frivilligt att företa eller tåla en sådan handling” som innebar en kodifiering och en utvidgning av det straffbara området.

Även innan lagändringen var det dock möjligt att genomföra en sexuell handling på distans. I kommande delavsnitt följer en redogörelse för några rättsfall från Högsta domstolen (HD) innan distansbestämmelsen infördes i 6 kap. BrB. Redogörelsen är fokuserad på avvägningar och resonemang som förts i förhållande till den straffbara gärningen på distans. Detta avsnitt avslutas med en närmare redogörelse för införandet av distansbestämmelsen, där avvägningar och resonemang i samband med lagändringen behandlas.

4.2 Praxis innan kodifiering

4.2.1 NJA 2015 s. 501

I rättsfallet NJA 2015 s. 501 behandlar HD frågan om sexuellt övergrepp mot barn enligt 6 kap. 6 § BrB, innefattar ett krav på fysisk beröring och om brottet kan begås på distans. Fallet gäller en situation där en gärningsman förmått ett barn att via videolänk smeka sina bröst och onanera inför honom.

HD meddelar prövningstillstånd för frågan om att förmå någon att smeka sina bröst och onanera inför en, utgör en straffbar gärning i enlighet med brottet sexuellt övergrepp mot barn enligt 6 kap. 6 § BrB. HD konstaterar i fallet att en sådan handling utgör en straffbar gärning. HD gör i sina domskäl

Prop.

hänvisningar till förarbeten till lagändringen år 2005. HD anför att införandet av sexuell handling innebär att kravet på varaktig fysisk beröring slopats. HD menar att lagstiftaren med denna ändring frångått synen på sexualbrott som enbart egenhändiga brott. HD jämför vidare brott där gärningen beskrivs som

”förmår en person att företa eller tåla en sexuell handling” med gärningar som beskrivs som ”genomför... sexuell handling med”. HD anser att lagstiftaren avsett samma typ av ageranden för de båda gärningarna. HD diskuterar vidare denna tolknings förenlighet med legalitetsprincipen. HD kommer fram till att begreppet genomföra utifrån dess betydelse i allmänt språkbruk inte utgör något hinder för en sådan tolkning. Således fastslår HD i denna dom att sexuell handling kan genomföras på distans och att bestämmelsen sexuellt övergrepp mot barn inte innefattar något krav på fysisk beröring.

4.2.2 NJA 2021 s. 827 (I)

I NJA 2021 s. 827 (I) behandlar HD frågan om en våldtäkt mot barn enligt 6 kap. 4 § BrB, kan ske på distans. I detta mål behandlar HD många gärningar varav två är av betydelse för denna uppsats. Båda gärningarna rör händelser där en gärningsman förmår barn att penetrera sig själva. Skillnaden mellan de båda händelserna är händelseförloppens längd. Den första gärningen rör ett längre händelseförlopp och den andra ett kortare händelseförlopp. I båda fallen kom HD fram till att gärningarna är jämförlig med samlag.

Den första gärningen gäller en händelse vid vilken gärningsmannen förmår ett barn att penetrera sig själv i anus. Gärningsmannen förödmjukar och instruerar barnet under tidens gång samt förmår barnet att dokumentera händelseförloppet. Händelseförloppet varar i ungefär 20 minuter. HD anser att den sexuella handlingen på grund av kränkningens allvar är jämförlig med samlag. HD konstaterar att handlingen är förödmjukande och att målsägandens låga ålder samt att målsäganden övertalats att dokumentera händelsen ses som försvårande omständigheter för kränkningen. HD rubricerar gärningen som våldtäkt mot barn i enlighet med bestämmelsen i 6 kap. 4 § BrB.

Den andra gärningen gäller en händelse med kortare händelseförlopp. Gärningsmannen förmår vid denna händelse målsäganden att under 5 minuter penetrera sig själv i vaginan och skicka de inspelade filerna via chattfunktionen i Snapchat. Själva penetrationen varar vid denna händelse i ungefär 40 sekunder. Gärningsmannen dokumenterar även övergreppet

genom att spela in videon som skickas till honom. HD anser trots att gärningen saknar kränkande inslag utöver kränkningen som övergreppet innebär att gärningen är jämförlig med samlag. HD rubricerar därför gärningen som våldtäkt mot barn i enlighet med 6 kap. 4 § BrB även avseende denna händelse.

HD anför vad gäller sexuell handling jämförlig med samlag att det som avgör om en sexuell handling är att anse som jämförlig med samlag är kränkningens allvar. Det är alltså inte av betydelse för bedömningen hur handlingen som sådan ser ut. Således konstaterar HD att gärningen att förmå ett barn att genomföra handlingar på sig själv kan bedöms som våldtäkt om kränkningen är tillräckligt allvarlig. HD slår alltså i detta rättsfall fast att en våldtäkt mot barn kan ske på distans samt att den relevanta aspekten för bedömningen är kränkningens allvar. Den sexuella handlingen vållar alltså inga problem för att brottet ska rubriceras som våldtäkt mot barn.

4.2.3 NJA 2018 s. 1103

I rättsfallet NJA 2018 s. 1103 behandlar HD frågan om handlingar som filmas och skickas i efterhand uppfyller kravet på genomförande i ”genomför sexuell handling” i sexuellt övergrepp mot barn i 6 kap. 6 § BrB. I fallet försöker gärningsmannen vid två tillfällen förmå målsäganden att onanera genom bland annat penetration. Gärningsmannen försöker även förmå målsäganden att filma händelseförloppet och skicka dessa till honom. HD konstaterar att det strider mot legalitetsprincipen att innefatta handlingar som genomförs i efterhand till rekvisitet ”genomför sexuell handling”. HD konstaterade alltså i detta fall att handlingar med ett uppdelat händelseförlopp inte uppfyller genomföranderekvisitet. Sådana händelser med uppdelat händelseförlopp faller således utanför den straffbara gärningen i distansfall.

4.3 Lagändringen

4.3.1 Kodifiering av gällande rätt

Lagändringen som trädde i kraft 1 augusti 2022 innebär både en kodifiering och utvidgning av redan gällande rätt. Frågan behandlas redan i förarbeten till lagändringen år 2018, en lagändring anses däremot inte vid det tillfället vara påkallad. Detta då rättsläget ansågs vara utrett genom de i tidigare avsnitt behandlade prejudikaten.²⁵ I förarbetena till lagändringen år 2022 anges först möjligheterna att enligt gällande rätt döma för brott på distans. Där behandlas några rättsfall som konstaterat att så är fallet, varav några är behandlade tidigare i denna uppsats. Lagstiftaren konstaterar med hänvisning till dessa rättsfall att ”varaktig fysisk beröring” inte krävs för genomförande av en sexuell handling. Lagstiftaren konstaterar mot bakgrund av detta i förhållande till brotten våldtäkt och sexuellt övergrepp, att det inte utgör en nödvändig förutsättning att gärningsmannen och offret befinner sig på samma fysiska plats. Med detta konstaterande anför lagstiftaren att genomförande av sexuell handling på distans varit möjlig redan sedan tidigare. Införandet av distansbestämmelsen innebär alltså ett förtydligande av redan gällande rätt. Förslaget att införa distansbestämmelsen motiveras med att forskning visar att konsekvenserna av övergrepp är lika allvarliga även om de sker på distans. Fokus i förarbetena ligger däremot inte på att motivera förtydligande av gällande rätt utan i stället på utvidgningen av gällande rätt.²⁶

4.3.2 Utvidgning av gällande rätt

Åtskillnad görs i förarbeten mellan distansbrott som sker i realtid och distansbrott med uppdelat förlopp. Den åtskillnaden görs med utgångspunkt i HD:s dom från 2018 som behandlats i avsnitt 4.1.2. I utredningen som lagändringen år 2022 grundar sig på riktas kritik mot sexualbrott på distans med uppdelat förlopp. Utredningen påpekar att det faktum att händelser med uppdelat förlopp inte omfattas av kriminaliseringen innebär att likvärdiga fall

²⁵ Prop. 2017/18:177 s. 44.

²⁶ Prop. 2021/22:231 s. 20-21. ³⁵
SOU 2021:43 s. 154.

inte bedöms lika. Vidare påpekas att syftet i förhållande till skyddet för den sexuella integriteten inte uppfylls. Lagstiftningen anses även vara otydlig i förhållande till sexualbrott på distans med uppdelade förlopp.³⁵ Regeringen konstaterar att gemensamt för tidigare lagändringar är att syftet varit att stärka skyddet för den sexuella integriteten. Regeringen konstaterar att detta skydd inte tillgodoses i förhållande till sexualbrott på distans med uppdelade förlopp. Mot

bakgrund av detta anser regeringen att en ändring är motiverad på detta område.²⁷ Utredningen uttalar sig även om hur den sexuella handlingen bedöms när den företas på distans men det framförs inte som ett skäl för införandet av distansbestämmelsen. Utredningen fann att det i HD:s praxis finns stöd för att en handling någon genomför på sig själv kan utgöra en sexuell handling enligt 6 kap. BrB. Däremot anser de att det saknas stöd för att en sådan handling i sig kan utgöra en sexuell handling jämförbar med samlag. De anser däremot att stöd för en sådan tolkning går att finna i HovR:s praxis. Utredningen anför vidare att en sådan tolkning är förenlig med syftet med lagstiftningen.³⁷

²⁷ Prop. 2021/22:231 s. 25. ³⁷ SOU 2021:43 s. 150.

5 Avslutande diskussion och slutsats

Vilket begrepp den straffbara gärningen i köp av sexuell tjänst knyter an till är ytterst det som vållar problem vid avgörande om brottet kan begås på distans eller inte. Sedan kriminaliseringen år 1999 används begreppet sexuell umgänge för att beskriva tillfällig sexuell förbindelse vid sidan om samlag. Att begreppet då används är i enlighet med den allmänna begreppsbildningen av 6 kap. BrB vid tiden. Att begreppet i samband med att sexuell handling ersätter sexuell umgänge i 6 kap. BrB, fortsatt används för köp av sexuell tjänst strider mot den nya begreppsbildningen i kapitlet. Användandet motiveras heller inte av lagstiftaren. Då det huvudsakliga syftet med ersättandet av begreppet var att föra bort tankarna från en frivillig och

ömsesidig sexualakt, saknar syftet betydelse för brottet köp av sexuell tjänst. Det följer av att brottet inte förutsätter ett ofrivilligt agerande för att straffansvar ska aktualiseras. Detta kan utgöra en förklaring till att begreppet sexuellt umgänge behålls i förhållande till brottet. Däremot borde det inte påverka möjligheterna att begå brottet på distans.

Senare vägledande uttalanden avseende innebörden av tillfällig sexuell förbindelse saknas i förarbeten. Att innebörden av sexuell förbindelse i doktrin hänförs till sexuell handling innebär att det råder oenighet mellan vad som sägs i förarbeten och vad som sägs i doktrin. Mot bakgrund av de begränsade möjligheterna att hänföra innebörden av gällande rätt utifrån uttalanden i doktrin på straffrättens område torde det nästan 20 år gamla förarbetsuttalandet gälla i denna fråga. Slutsatsen blir således att den straffbara gärningen i köp av sexuell tjänst knyter an till det i övrigt upphävda begreppet sexuellt umgänge. Således förutsätter köp av sexuell tjänst på distans att sexuellt umgänge är möjligt på distans. Den slutsatsen leder till att en jämförelse av sexuellt umgänge och sexuell handling är påkallad. Sexuell handling anges alltså vid införandet vara ämnat att i allt väsentligt avse samma sak som sexuellt umgänge. Med den skillnaden att begreppet ska vara aningen vidare. Vad som mer konkret utgör skillnader och likheter mellan begreppen är däremot oklart. Innebär skillnaderna mellan begreppen att analogier mellan brotten inte är möjlig?

Vilka likheter finns då mellan begreppen? Till att börja med beskrivs bedömningen hänförs till samma typ av handlingar. Bedömningen av såväl sexuellt umgänge som sexuell handling kopplas till de handlingar som ”typiskt sett avser tillfredsställa eller uppväcka bådars eller enderas sexuella drift”. Ytterligare en likhet mellan begreppen är att de båda innehåller någon form av krav på direkt kroppslig beröring. Även den nedersta gränsen anges i båda fallen gå vid den straffbara gärningen i sexuellt ofredande. Detta uttrycks genom att en handling som inte utgör sexuellt umgänge respektive sexuell handling kan utgöra sexuellt ofredande. Bedömningen ska även i de båda fallen göras med utgångspunkt i helheten.

Till skillnader mellan begreppen hör att bedömningen av en sexuell handling definieras utförligare. I definitionen anges kravet på påtaglig sexuell prägel och att handlingen ska vara ägnad att kränka offrets sexuella integritet. Påtaglig sexuell prägel hänförs till kravet på att handlingen ”typiskt avser tillfredsställa eller uppväcka bådars eller enderas sexuella drift”, som även finns i förhållande till sexuellt umgänge. Kravet på kränkning gäller däremot enbart för sexuell handling. Att ”ägnad att kränka offrets sexuella integritet” ställs upp som ett krav på en sexuell handling borde inte resultera i att begreppet vidgas. Hade det i stället ställts upp som en faktor som skulle beaktas vid bedömningen, så som görs för bedömningen av jämförbarheten i våldtäkt, hade så däremot kunnat vara fallet. Ytterligare en skillnad är att sexuellt umgänge kritiserats för att föra tankarna till en frivillig och ömsesidig sexualakt medan sexuell handling beskrivs som ett mer neutralt uttryck. Slutligen utgör helhetsbedömningen som är möjlig vid sexuell handling en skillnad mellan begreppen. Med den menas att en sexuell handling kan innefatta även sådana situationer där flera handlingar tillsammans bedöms som en sexuell handling, även fast handlingarna betraktade var för sig inte kvalificeras som sexuella handlingar. De främsta skillnaderna mellan begreppen verkar alltså vara karaktären av begreppen och den generösare bedömningen av sexuell handling. Slutsatsen i denna del är alltså att det finns speciellt en skillnad mellan sexuell handling och sexuellt umgänge som skulle kunna påverka möjligheterna att begå även sexuellt umgänge på distans. Den skillnaden är att flera handlingar tillsammans kan bedömas som en sexuell handling men att det inte är möjligt vid sexuellt umgänge. Den slutsatsen påkallar en undersökning över hur bedömningen av sexuell handling på distans görs. Utgör helhetsbedömningen av en sexuell handling en nödvändighet för att den ska vara möjlig på distans?

Eller kan en handling på distans i sig kvalificeras som en sexuell handling?

Innan distansbestämmelsen infördes konstaterar HD att förmå någon att företa eller tåla en sexuell handling är att jämställa med att genomföra en sexuell handling. HD anser detta vara en följd av 2005 års lagändring. HD tolkar lagändringen som att denna innebär att kravet på varaktig fysisk beröring för sexuell handling avskaffas. Det stämmer däremot inte helt överens med vad

som sägs om kravet i förarbetena. Visserligen anges att ett sådant krav ska finnas, men som framförts tidigare i uppsatsen är kravet enligt förarbetena inte absolut. Detta gäller även innan lagändringen gjordes. Vidare kan diskuteras vilken betydelse som kan tillmätas HD:s uttalande om kravet på varaktig fysisk beröring. HD uttalar sig om kravet som en motivering av bedömningen som gjorts i fallet och det är troligtvis inte det uttalandet i sig som erhåller prejudikatvärde. Uttalanden i förarbeten och uttalanden från HD bör trots detta uttalande kunna anses tala för att egenhändigt utförande inte heller krävdes innan lagändringen. Ett faktum som stödjer detta är att samma uttalanden görs om kravet på varaktig fysisk beröring när det kommer till sexuellt umgänge som till sexuell handling.

Även jämförbara handlingar kan, som redogjorts för i uppsatsen, genomföras på distans enligt HD. I fallet där frågan speciellt rörde jämförbara handlingar är det inte egentligen den sexuella handlingen i sig som vållar problem. Snarare är det bedömning av kränkningens allvar på distans. HD konstaterar alltså i detta fall att kränkningens allvar kan uppgå till vad som krävs för att en gärning ska kvalificeras som jämförlig med samlag, även på distans. Egentligen är inte det nödvändigt för att en tillfällig sexuell förbindelse ska kunna ske på distans, då det sexuella umgänget inte behöver vara kvalificerat. Även ett okvalificerat sexuellt umgänge är tillräckligt för att utgöra tillfällig sexuell förbindelse. Enligt min mening talar detta för att sexuellt umgänge kan ske på distans.

Fallet från 2018 fastslår att genomföranderekvisitet inte kan anses uppfyllt i de distanssituationer som har ett uppdelat händelseförlopp. I detta fall är det alltså genomförandet av den sexuella handlingen som är relevant snarare än den sexuella handlingen i sig. Även genomföranderekvisitet saknas vad gäller brottet köp av sexuell tjänst. Slutsatsen som går att dra av rättsfallen är att det som vållat problem vid bedömning av sexualbrott på distans kopplats till andra rekvisit än den sexuella handlingen. Vidare kan konstateras att lagstiftarens och HD:s uppfattning skiljer sig åt för vad som gäller i förhållande till den varaktiga fysiska beröringen för sexuell handling. Enligt vad som sägs av utredningen som gjordes inför lagändringen 2022 är det

fastslaget i HD:s praxis att det inte krävs en helhetsbedömning för att en handling på distans ska anses vara en sexuell handling. Detta stämmer överens med HD:s bedömning av den sexuella handlingen och den jämförbara handlingen.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan verkar utredningens slutsats överensstämma med HD:s resonemang. Mot bakgrund av de slutsatser som dragits i förhållande till avsnitten kan konstateras att tillfällig sexuell förbindelse knyter an till sexuellt umgänge. Vidare kan konstateras att den relevanta skillnaden mellan sexuellt umgänge och sexuell handling av betydelse för distansmöjligheterna, inte borde utgöra ett hinder för sexuellt umgänge på distans. Det innebär att inte heller något hinder föreligger för en tillfällig sexuell förbindelse på distans, utifrån en jämförelse av begreppen sexuellt umgänge och sexuell handling. Alltså besvaras den andra frågeställningen nekande.

Denna slutsats ger däremot upphov till en rad andra frågor. Slutsatsen att köp av sexuell tjänst kan begås på distans vållar bland annat problem i förhållande till gränsdragning mot pornografi. Då genomföranderekvisitet inte är aktuellt i brottet köp av sexuell tjänst hade en tolkning av lagen i enlighet med de slutsatser som dras i denna uppsats, inneburit att även gärningar med uppdelat händelseförlopp hade innefattats. Detta hade inneburit att även vissa händelser som annars utgör laglig konsumtion av pornografi hade kunnat omfattats av kriminaliseringen. Detta problem aktualiseras särskilt i förhållande till internetbaserade plattformar där försäljning av sexuellt innehåll sker. Detta innebär att en tolkning av gällande rätt i enlighet med slutsatsen i denna uppsats ger upphov till behov av ställningstaganden på även andra områden. Värt att i denna del påminna om är att undersökningen i denna uppsats är begränsad till den begreppsliga skillnaden. En mer omfattande undersökning av syftet såväl som tillämpningen av köp av sexuell tjänst är nödvändig för att dra slutsatser om de faktiska möjligheterna att begå brottet på distans. Ett sådant arbete blir av sin natur omfattande, men är i allra högsta grad nödvändigt för att få klarhet i omfattningen av den straffbara gärningen i brottet köp av sexuell tjänst. Det omfattande utrednings- och

lagstiftningsarbete som genomförts på sexualbrottens område har anpassat en del av 6 kap. BrB till teknikutvecklingen. Vad som är tydligt är att ytterligare en sexualbrottsreform krävs för att klargöra även hur köp av sexuell tjänst och koppleri förhåller sig till teknikutvecklingen.

Källförteckning

Riksdagstryck

Prop. 1983/84: 105 *om ändring i brottsbalken m.m. (sexualbrotten)*

Prop. 1997/98: 55. *Kvinnofrid*

Prop. 2004/05:45. *Regeringens proposition ”En ny sexualbrottslagstiftning”*

Prop. 2012/13: 111. *En skärpt sexualbrottslagstiftning*

Prop. 2017/18: 177. *En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet*

Prop. 2021/22: 231. *Skärpt syn på våldtäkt och andra sexuella kränkningar*

SOU 2021:43 s. 154 *Ett förstärkt skydd mot sexuella kränkningar*

Rättsfall

NJA 2015 s. 501

NJA 2018 s. 1103 NJA

2021 s. 827 (I)

Litteratur

Jareborg, Nils och Friberg, Sandra (2010). *Brotten mot person och förmögenhetsbrotten 2 uppl*, Iustus förlag: Uppsala

Kleineman, Jan (2018). *Rättsdogmatisk metod i*: Nääv, Maria & Zamboni, Mauro (red.), *Juridisk metodlära. 2:2 uppl.*, Studentlitteratur: Lund

Sandgren, Claes (2007). *Rättsvetenskap för uppsatsförfattare. 2 uppl.*, Nordstedts Juridik: Stockholm